

Alustatalouden faktat ja myytit -podcastin ensimmäinen kausi

Jakso 4: Alustatyökin voi olla reilua

Tässä jaksossa keskustelemme siitä, miksi alustatyö nähdään epäreiluna työmuotona. Puhumme myös siitä, millaisia haasteita Suomen lainsäädäntö aiheuttaa alustatyön järjestämiselle, ja pohdimme, miten voisimme tulevaisuudessa rakentaa yhä reilumpaa alustatyötä. Aalto-yliopiston tutkija Eero Aallon sekä sarjayrittäjä William von der Pahlenin vieraina ovat tänään Juhani Mykkänen, joka on yksi Woltin perustajista, ja työministerin erityisavustaja Jenni Karjalainen. Lisäksi erikoisvieraana puhelimen päässä on Turun yliopiston yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen professori Anne Kovalainen.

Puhujat:
William von der Pahlen
Eero Aalto
Jenni Karjalainen
Juhani Mykkänen
Anne Kovalainen

[elektronisia ääniä]

Miesääni: Tämäkin ohjelma on Suomen Podcastmedian tuotantoa.

[rauhallista elektronista musiikkia alkaa soimaan taustalla]

Juhani: Jos emme ole tyytyväisiä siihen, miten Suomi on järjestänyt itsetyöllistäjien turvaverkot, niin mun mielestä yksi tapa ratkaista ongelmaa on kehittää sitä, miten me järjestämme itsetyöllistäjien turvaverkot. Ja tästä tällä hetkellä ei hirveästi puhuta, vaan puhutaan siitä, että nämä ihmiset pitäisi laittaa työsuhteeseen.

Naisääni: Tervetuloa kuuntelemaan Alustatalouden faktat ja myytit -podcastia. Alustatalous koskettaa jokaista, jolla on älypuhelin taskussa. Tätä sarjaa juontaa Futucast-podcastistakin tuttu sarjayrittäjä William von der Pahlen. Hänen seuranaan vuorottelevat Aalto-yliopiston alustatalouden asiantuntijat tutkija Eero Aalto sekä professori Robin Gustafsson.

[musiikki vaimenee]

William: Tervetuloa Alustatalouden faktat ja myytit -podcastin pariin. Mun nimi on William von der Pahlen. Ja studiossa mun aisaparina tänään Eero Aalto, tutkija ja alustatalouden asiantuntija. Moi Eero.

Eero: Moi William.

William: Viime vuosien aikana mediassa ja ihmisten keskuudessa on puhuttu paljon siitä, miten alustatyö poikkeaa totutuista työntekomalleista ja minkälaisia epäkohtia ja erilaisia seikkoja siellä on. Pitää kuitenkin muistaa, että alustatyö on yhä muuttuva kokonaisuus, joka kasvaa tulevaisuudessa merkittävästi. Joka tarkoittaa, että se varmasti tulee vaatimaan sääntelyä, mutta myös aika paljon tukea. Ja näistä asioista me tullaan tänään puhumaan Juhani Mykkäsen kanssa, joka on yksi Woltin perustajista, ja työministerin erityisavustaja Jenni Karjalaisen kanssa. Tervetuloa molemmat mukaan.

Jenni: Kiitos.

Juhani: Kiitos.

William: Voitaisiin lähteä siitä liikkeelle, jotta saadaan vähän pohjaa keskustelulle, niin olisi mielenkiintoista kuulla, miten te määrittelette tämän alustatyön. Mitä se on ja millä tavalla se poikkeaa ikään kuin normaalityöstä?

Jenni: Jos mä vaikka aloitan, niin alustatyölle varmaan ei ole mitään sellaista täsmällistä yhteisesti sovittua määritelmää. Siitä on tietysti erilaisia tällaisia työmääritelmiä. Ja esimerkiksi tällainen EU:n työelämän tutkimuslaitos Eurofound on määritellyt sen niin, että alustatyö on tällaista työtä, jota tehdään verkkopohjaista alustaa hyödyntäen ja jota kautta sitten yksityishenkilöt voivat tällaisia työtehtäviä suorittaa. Mutta varmaan suurin kysymys ja määritelmän hankaluus tässä myös suhteessa sitten työhön, että usein kun puhutaan työstä, niin puhutaanko työsuhteisesta työstä vai puhutaanko työstä, jota tehdään erilaisilla statuksilla. Että voidaan tehdä työsuhteessa tai yrittäjänä tai freelancerina tai erilaisilla toimeksiantomuodoilla.

Juhani: Joo, Jenniltä tosi hyvä pohjustus asiaan. Ja itse ajattelen sillä tavalla, että jos vaikka mun mummo kysyy, että miksi sitä meidän Woltin lähettikumppaneina toimivia ihmisten työtä kutsutaan alustatyöksi, niin se johtuu siitä, että kun Wolt on tällainen palvelu, jonka avulla ihminen voi tilata ravintolaruokaa, nykyäänhän usein muita asioita

kuljetettuna joko kotiin tai toimistolle tai muualle minne haluaa. Niin syy, miksi tämmöisestä työstä esimerkiksi puhutaan alustatyönä on se, että se on tavallaan Woltin työntekijöiden tehtävä rakentaa tällainen niin kutsuttu tekninen alusta, jota sitten käyttää käytännössä kolme eri ihmistä silloin, kun itse haluaa. Sulla on siellä asiakas, joka yhdistyy siihen alustaan eli käyttää sitä Woltin appia silloin, kun haluaa tilata jotain. Sitten sulla on kauppias, joka yhdistyy siihen alustaan silloin, kun hän haluaa pitää liikettään auki ja ansaita rahaa myymällä jotakin. Ja sitten siellä on lähetti, joka yhdistyy siihen alustaan eli menee onlineen oman appinsa kautta silloin, kun haluaa ansaita rahaa kuljettamalla jotakin. Ja tämän työn mahdollisuuden mahdollistaa tällainen tekninen alusta, jota me ylläpidetään ja jonka välityksellä me tarjotaan tuki näille kolmelle ihmiselle. Niin se, että siellä on tämmöinen alusta on se syy, miksi puhutaan alustatyöstä esimerkiksi meidän tapauksessa.

Eero: Ja mä voisin ehkä vielä tähän kommentoida sen verran lisää, että mitä Juhani kuvasi tästä alustan eri osapuolista, niitähän voi olla kaksi, niitä voi olla kolme ja niitä voi olla vaikka kymmenen. Ja tavallaan se digitaalisen alustan luoma uusi arvo syntyy just siitä, että se yhdistää uudella tavalla näitä eri osapuolia tässä markkinapaikoiksi tai transaktiopaikoiksi. Niin kuin Wolt välittää vaikka ravintoloista ruokaa ihmisille, jotka sitä tarvitsee. Eli tavallaan siinä on jo nämä puolet. Ja sitten yleensä alustatyö viittaa julkisuudessa paljon tämän yhden puolen, eli vaikka näiden lähettien siihen työpanokseen, vaikkakin tässä on muitakin osapuolia tällä alustalla.

Jenni: Ja tuohon voisi vielä täydentää, että mihin itsekin on tietysti, että ollaan käyty Woltin kanssa keskusteluja liittyen hallitusohjelmakirjauksiin, tietysti yhtäläillä myös ammattiliittojen kanssa. Ja intressit on hiukan risteävät. Mutta useinhan julkisuudessa tämä pelkistyy sellaiseksi, että Woltin bisnes on kuljettaa ruokaa, vaikka se bisnes on se data ja ne algoritmit ja se, mitä siellä on konepellin alla. Mutta tietysti ihan siis hallitusohjelman pohjaltakin, ja kannetaan huolta siis siitä, että se työ on reilua ja että ihmiset saa kohtuullisen toimeentulon ja riittävän toimeentulon. Ja myös sosiaaliturvan järjestäminen. Sehän on tässä tämä iso kysymys. Että kun perinteisesti on, ja lainsäädäntö meillä perustuu siihen, että joko ollaan työsuhteessa tai yrittäjiä, ja tämä asettuu näiden kahden rajapinnan välille.

Eero: Mä voisin vielä lisätä tähän äskeiseen Jennin kommenttiin sen, että alustatyö on myös hyvin moninaista. Eli mitä mä puhuin niistä osapuolista, niin se ei ole vain tämmöistä niin sanotun matalan jalostusarvon työtä, vaan meillä on esimerkiksi aivokirurgiaa, missä pystytään tehdä alustan kautta työtä. Meillä on koodareita. Ja entistä enemmän itse asiassa tämmöiset korkean jalostusarvon työt on siirtymässä ja on jossain mielessä siirtynyt alustoille, ainakin jossain määrin. Eli mun mielestä on tärkeää nähdä se moninaisuus ja ne uudet mahdollisuudet tässä työnteon mallin muutoksessa.

William: Kyllä. Tämä muutos on jo tapahtunut osittain. Sanoit, että nyt ollaan siinä välimaastossa, että kun aikaisemmin oltiin joko yrittäjiä tai työntekijöitä, tai ehkä samaan aikaan vähän molempia riippuen ihmisestä, niin nyt on tullut tämmöisiä kevytyrittäjyyttäritelmää tai freelancer-termejä tai muuta vastaavaa. Niin miten te näette tämän kehityssuunnan nyt, että onko tämä väjäjämaton just näiden uusien liiketoimintamallien myötä? Eli me joudutaan ehkä keksimään sitten ja miettimään tätä tavallaan välitapaa tehdä sitä työtä vai tullaanko me vielä survomaan tavallaan se työnkuva jompaankumpaan muottiin? Vai mitä tämä keskustelu tällä hetkellä ylipäänsä on?

Jenni: Tätä on pohdittu kyllä itse asiassa pidempään kuin pelkästään tämän alustatyön ympärillä. No, mainitsit esimerkiksi freelancerit, niin freelanceitahan on ollut vaikka kuinka kauan. Sitten takavuosina puhuttiin aika paljon tästä pakkoyrittäjyydestä. Ja sitten, kun tässäkin pitäisi tunnistaa se ilmiö, että tekeekö työtä itsensäyöllistäjänä vai työsuhteessa. Niin se voi olla tosi erinäköinen asetelma riippuen, että mistä puhutaan. Mietti joku tällainen julkisella alalla pienipalkkainen siivoaja, joka siivoaa jotain kunnan tiloja ja yhtäkkiä huomaakin olevansa oman elämänsä toimitusjohtaja ja siivoavansa niitä saman kunnan tiloja ja kantavansa itse sen kaiken yrittäjäriskin, niin voi olla tosi vaikea ja jopa kohtuuton tilanne. Mutta sitten samaan aikaan esimerkiksi it-konsultti päättääkin hypätä tekemään itsensäyöllistäjänä sitä samaa duunia ja yhtäkkiä huomaa, että tulot sen kun paranee ja pääsee paljon paremmin vaikuttamaan siihen, että miten sitä työtä tekee. Ja tätä Suomessa lopun viimein, vaikka nyt meistä tuntuu, että me ollaan aivan alkutekijöissään ja ollaan uuden ilmiön ääressä ja niin edespäin, niin mä näen sen vähän positiivisemmin. Koska siis Suomessa itsensäyöllistäjä-käsitteen kautta tätä rajapintaa alettiin purkaa ja siihen pureutua oikeastaan toissa hallituskaudella, eli Jyrki Kataisen hallituskaudella. Yksi, mistä kanssa saatiin silloin jonkinasteinen yhteisymmärrys oli se, että pitäisi helpottaa tätä statukselta toiselle liikkumista. Ja mun mielestä se on ihan sellainen arkijärkinenkin ajatus. No nythän Suomessa koulutustaso on hiukan dropannut tai ei olla enää sellainen hieno korkeakoulutettujen maa. Mutta siihenhän meidän pitäisi pyrkiä, ei me mitenkään muuten voida pärjätä kuin korkealla osaamisella. Ja korkeakoulutetut ihmiset usein tekee työtä eri statuksilla. Välillä ollaan palkkatöissä, välillä saatetaan pyörittää omaa firmaa, välillä voidaan tehdä jotain konsultointikeikkaa. Niin sitten se vanha ajatus siitä, että on joku porukka, jotka on yrittäjiä ja sitten on joku porukka, jotka on palkansaaajia, niin se alkaa väistämättä hämärtyämään.

William: Kyllä. Miten sä Juhani näet tämän teidän näkökulmasta?

Juhani: Mä näen asian sillä tavalla, hirveästi julkisuudessa esiintyy erilaisia termejä, puhutaan yrittäjistä, puhutaan kevytyrittäjistä, itsensäyöllistäjistä, freelanceista, työsuhteisista ihmisistä ja näin edespäin. Se on ehkä ihan tärkeä asia selventää kaikille, että voidaan puhua samasta asiasta, että verotuksellisesti ja työoikeudellisesti on kaksi ja vain kaksi kategoriata, on yrittäjiä ja on työsuhteisia. Ja kaikki kevytyrittäjä, itsensäyöllistäjä, freelancer ja näin edespäin, ne on kaikki yrittäjiä. Ja nyt se keskustelu sitten linkittyy siihen, että kun me ollaan tilanteessa, jossa ajatellaan vaikka Woltin tapainen palvelu, niin me ollaan luotu ravintoloille hirveästi lisää työmahdollisuuksia. Ja ravintoloitsijoita oli jo hirveästi Suomessa. Ja kun ravintoloitsijoita on jo valmiiksi ja meidän alusta luo heille lisää työmahdollisuuksia, niin ei kukaan esitä, että meidän pitäisi palkata ne ravintoloitsijat meille töihin. Mutta kun Suomessa ei ole vielä ollut lähettikulttuuria, tällaista ruokalähetikkulttuuria ennen kuin me aloitettiin, niin sitten se, että me mahdollistettiin kerralla hirveälle määrälle ruokalähetettäjä työmahdollisuuksia, niin herää kysymys, että hetkinen, miksi me ei yöllistetä näitä ihmisiä työsuhteessa. Mutta jos Suomessa olisi ollut jo valmiiksi tuhansia lähettejä, joille me olisi tuotu yksi mahdollisuus lisää, ei kukaan esittäisi edes tätä kysymystä. Ja tämä on se näkökulma, mistä me tullaan tähän näin. Että me on luotu alusta, jota

ihmiset pystyy käyttämään ja meidän mielestä on täysin loogisesti ja filosofisesti hassu ajatus, että alustan luojan pitäisi yhtäkkiä työllistää työsuhteessa yksi osapuoli alustan käyttäjistä. Ja nyt kun mennään tähän määrittelyyn, niin tuo, mitä Jenni sanoi tuosta, että olen itse törmännyt tähän samaan ja käynyt keskusteluja työmarkkinajärjestöjen kanssa siitä, että kolmatta kategoriala ei haluta, koska nyt on jo yksi raja-aita, jonka välillä on vaikea päättää välillä, että onko ihminen yrittäjä vai työsuhteinen. Ja mun mielestä nyt, jos me ei haluta luoda kolmatta kategoriala, niin mun mielestä olisi tosi tärkeää osata ajatella tätä kysymystä työtä tekevien ihmisten asemasta sitä kautta, että mitä ongelmaa me ratkaistaan. Ja mä olen ymmärtänyt, että se ongelma, mitä me ratkaistaan on se, että onko näitten ihmisten asema työmarkkinoilla tarpeeksi turvattu. Eihän me vahingossa luoda yhteiskuntaluokkaa ihmisiä, jonka turvaverkot ei ole kunnossa tai jonka vaikka työttömyysturva ei ole kunnossa. Tai jonka vakuutukset ei ole kunnossa. Tai jonka vaikka terveydenhuolto ei ole kunnossa tai muuta vastaavaa. Niin on tärkeää muistaa, että me ollaan Suomena, me ollaan valtiona päätetty, millä tavalla me halutaan Suomessa järjestää itsensä työllistävien eli yrittäjien turvaverkot. Ja se, että tulee uusia alustayrityksiä, jotka mahdollistaa ihmisille työn tekemisen yrittäjämutoisesti, niin meillä ei yrityksinä, me emme tuosta vain voi päättää, että millä tavalla me näitten ihmisten turvaverkot järjestämme, kun valtio on päättänyt, miten itsensä työllistävien turvaverkot järjestetään. Niin jos emme ole tyytyväisiä siihen, miten Suomi on järjestänyt itsetyöllistävien turvaverkot, niin mun mielestä yksi tapa ratkaista ongelmaa on kehittää sitä, miten me järjestämme itsetyöllistävien turvaverkot. Ja tästä tällä hetkellä ei hirveästi puhuta, vaan puhutaan siitä, että nämä ihmiset pitäisi laittaa työsuhteeseen. Riippumatta siitä, että vaikka esimerkiksi Woltin tapauksessa lähetit itse eivät halua työsuhteeseen, vaan he haluavat olla yrittäjiä. Ja tämä on hirveän kiinnostava tilanne. Ja mä uskon, että me ollaan viiden vuoden päästä hirveän paljon viisaampia. Mutta tällä hetkellä tämä on ongoing keskustelu ja kiinnostava nähdä mihin mennään.

Eero: Yksi vielä näkökulma, jos mä otan tämmöisen vähän niin kuin alustatutkimusnäkökulman tähän, on se, että tämmöinen arkkityyppinen digitaalinen alusta, niin se ainoastaan fasilitoi näiden eri osapuolten interaktioita. Se ei omista niitä tuotanto- tai näitä palveluhyödykkeitä. Ja se mahdollistaa tämän hyvin nopean kasvun, mitä me ollaan huomattu esimerkiksi Yhdysvalloissa monilla alustayrityksillä. Eli jos me mietitään, nyt ei mietitä Woltia suhteessa työntekijöihin, nyt esimerkkinä, vaan mietitään suhteessa kilpailijoihin maailmalla. Niin pitää miettiä myös sitä, että tämä alustatalouden logiikka perustuu siihen verkostovaikutusten kasvuun. Ja siinä määrin se kasvun logiikka tulee osittain siitä, ettei itse omisteta niitä tuotantohyödykkeitä. Ja mä nyt en tarkoita sanoa, että ihminen on tuotantohyödyke, mutta tällain teoreettisesti ajatellen.

Juhani: Tuossa äsken kysymys liittyi siihen, että tämä on vähän kommentti siihen, että perustuuko alustayritysten kasvu tälle tällaiselle, että voidaan ikään kuin kasvaa nopeasti, kun ei työllistetä eri osapuolia. Ehdottomasti. Eli tavallaan me ei missään nimessä voitaisi kasvaa näin nopeasti, jos meidän pitäisi työhaastatella kaikki lähetit, järjestää heille työvuorosunnittelut, esimiehet. Kertoa, missä saa kuljettaa, millä välineillä, miten pitää kohdella asiakasta ja ravintoloitsijaa ja näin edespäin. Vaan oikeasti se malli on se, että ihminen käytännössä ilmoitautuu jonoon siihen, että hän haluaisi tehdä Wolt-kuljetuksia. Ja kun uudessa kaupungissa vapautuu paikkoja, niin käytännössä ihminen voi päästä jonosta tekemään kuljetuksia. Laittaa appin päälle, kun haluaa, tekee kuljetuksia silloin, kun itse haluaa. Ja pitää vapaata silloin kun haluaa. Tekee omilla välineillä haluamallaan alueella ja toimii juuri niin kuin haluaa itse muutenkin. Ja nyt sitten, kun puhutaan siitä, että on tärkeää muistaa, että kun alustayritys kasvaa, se tarkoittaa, että ne ravintoloitsijat saa ihan hemmetisti lisää myyntiä, ne kauppiat saa lisää myyntiä. Ne lähetit saa lisää ansaintaa ja niitä lähetitejä on yhä enemmän. Tällä hetkellä maailmassa on yli 60 000 Wolt-lähetiteä, yli 200 000 ihmistä jonossa Wolt-lähetiksi. Ja nimenomaan tämä ei olisi mahdollista, jos nämä ihmiset työllistettäisiin työsuhteessa. Ja kun ajatellaan meidän vaikka kustannusrakennetta, niin Woltin tulot koostuu kahdesta asiasta, asiakkaan maksamasta kuljetusmaksusta ja kauppiaan maksamasta komissiosta. Koko asiakkaan maksama kuljetusmaksu menee läheteille. Kauppiaiden maksamista komissioista yli puolet menee läheteille. Lopusta rahasta Wolt maksaa meidän yli 2000 työntekijän palkat 23 maassa. Meidän markkinoinnin, meidän toimistokulut, meidän tuotekehityksen ja näin edespäin. Ja lopuksi jos jää jotain viivan alle, niin se on itsellemme. Tällä hetkellä ei jää mitään viivan alle. Viime vuonna tehtiin 40 miljoonaa tappiota ja tappiot on kasvanut joka vuosi. Eli samaan aikaan, kun on kasvettu ja kasvettu, järjestetty sadoilletuhansille ihmisille töitä ja ansaintaa ja palveluita, niin on itse lähinnä hävitty sijoittajien rahoja noin 100 miljoonaa euroa.

Eero: Mutta tähän vielä kiinnostava kommentti, tai mitä ajattelisin, on se, että nämä verkostot, niin kuin vaikka lähetit ja ravintolat, niin niiden välillä on myös tämmöinen positiivinen kierre. Eli mitä enemmän meillä on lähetitejä, niin sitä enemmän myös ravintolat voi päästä mukaan myymään. Ja toisinpäin, mitä enemmän on ravintoloita, sitä enemmän on tarvetta läheteille. Eli nämä alustan eri osapuolet voi tukea toisiaan siinä kasvun logiikassa.

William: Joo, mä voin allekirjoittaa tämän ravintoloitsijana kyllä, että se kyllä synnyttää paljon uusia mahdollisuuksia.

Jenni: Joo ja niin kuin aikaisemmin tuossa todettiin, sinänsä ihan ymmärrettävää, että tämä keskustelu keskittyy siihen yhteen nurkkaan tästä, että miten ne tekijät, työtä tekevät, kiinnittyy siihen alustaan. Ja sitten se unohtuu se tausta sieltä. Mutta joo, kiperä tehtävä.

William: Niin ja se on tosi mielenkiintoinen kysymys. Ja se on kiva kuulla, että tämä ei mennyt heti suoraksi vastakkainasetteluksi, että tässä on kuitenkin nyt dialogia olemassa ja ymmärretään varmaan lähtökohtaisesti tilanne. Ja että tässä on kyse myös ehkä isommasta asiasta kuin vain jostain yksittäisen yrityksen tavasta kasvaa. Mutta jos pyöritään tämän ympärillä, niin mitä se sitten vaatii nyt, sanotaan seuraavan viiden vuoden aikana, meidän vaikka työmarkkinoilta tai niiden rakenteilta, jotta me pystyttäisiin sitten, no puhuttiin siitä, että pitäisikö olla kaksi vai kolme työnimikettä ja näin. Mutta että mistä kiikastaa, mikä on isoin jarru tällä hetkellä? Ja miten tätä pystyisi lähteä oikeasti ratkaisemaan, jotta voitaisiin jotenkin elää yhdessä?

Jenni: Joo. No nythän meillä oli työneuvosto, joka on tällainen työ- ja elinkeinoministeriön alainen työoikeusjuristeista koostuva elin, jolta pyydetään siis tulkintoja eri tilanteisiin. Työneuvoston tulkinnat ei ole oikeudellisesti sitovia, mutta

ne useimmiten sitten ohjaa tuomioistuinten päätöksiä. Niin siellähän oli nyt kaksi ruokalahettifirmaa eli Wolt ja Foodora käsittelyssä. Se on vaan ehkä hiukan kanssa haastavaa, että sitten se käsittely tapahtuu sillä tavalla, että työoikeusjuristit peilaa työsopimuslakiin, käytännössä työsopimuslain pykäläin ja täyttääkö vai eikö. Ja tässä lopputulos oli siis se, että enemmistö oli sitä mieltä, että näiden kuuluisi olla työsuhteessa, että se täyttää sen työsuhteen määritelmän. Se löytyy työsopimuslain ensimmäisen luvun ensimmäisestä pykälästä, että mihin sitten näitä tilanteita aina peilataan. Mutta sitten siellä osa, etenkin siis työnantajapuoli katsoi, että tässä ei täyty se direktio. Että koska ihminen, joka keikan haluaa, niin loggautuu sinne alustalle ja se ei ole sillä tavalla, että työnantaja määräisi, että nyt on suoritettava tämä. Ja se jää sitten nähtäväksi tuomioistuimen kautta, että miten tätä tulkitaan. Ja nyt me ollaan siis siinä, että siellä meidän työelämän sääntelyryhmässä pohditaan sitä, että voisiko sitä täsmentää ja millä tavalla sitä tulisi täsmentää sitä työsuhteen määritelmää sillein, että tällaiset tulkintaepäselvyydet poistuisivat.

[rauhallista elektronista musiikkia alkaa soimaan taustalla]

Naisääni: Alustatyö mahdollistaa eri alojen osaajille väylän myydä laajasti osaamistaan. Eero Aalto soitti Turun yliopiston yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen professori Anne Kovalaiselle, joka kertoi alustatyön mahdollistamista asiantuntijatyömarkkinoista.

[musiikki vaimenee]

Eero: Anne, olet tutkinut työtä, työn uusia muotoja, yrittäjyyttä ja erityisesti myös alustatyötä laajassa tutkimushankkeessa Smart Work in Platform Economy. Haluaisin kysyä aluksi, että mitä oikein on alustatyö?

Anne: Kiitos, Eero. Ja mukava olla täällä. Tärkeä kysymys, mitä alustatyö oikeastaan on. Alustatyötä ei voi irrottaa digitalisaatiosta ja alustataloudesta. Tätä haluaisin alleviivata. Koska alustatalous luo mahdollisuuksia alustajalle ja alustatalous on taas puolestaan osa muuttuvaa taloutta, jossa yritysten arvonluonti tapahtuu entistä enemmän digitaalisesti alustoilla paikallisesti, kansallisesti ja globaalisti. Ja siten myös erikseen alustoille rakentuneissa yrityksissä, jotka ovat sitten vielä oma tapansa rakentaa tätä alustataloutta. On keskeistä nähdä kuitenkin ero alustoilla tapahtuvan työn ja alustoilla toimivien yritysten organisoiman työn välillä. Eli alustatyö on moninaista, muuttuvaa ja voisinko sanoa ehkä tulevaisuudessa entistä merkittävämpää.

Eero: Jos mennään vähän siihen, että alustatyö on muuttuvaa ja voidaan sanoa, että siinä on ehkä moniakin muotoja. Niin me julkisuudessa tunnetaan lähettipalvelut, kyytipalvelut. Mutta onko jotain sellaista alustatyötä, mitä julkisuudessa ei ole ollut esillä niin paljon, mitä esimerkiksi olet oppinut tämän Smart Work in Platform Economy hankkeen myötä?

Anne: Me tutkimme alustojen vaikutusta tavalliseenkin työhön. Lähinnä asiantuntijatyöhön erityisesti, koska asiantuntijuus samalla tavalla kuin työ on muuttuvassa tilassa. Ja alustat tarjoavat asiantuntijatyölle hyvin monenlaisia mahdollisuuksia. Me kaikki tunnemme juuri mainitsemasi lähettipalvelut ja kyytipalvelut, koska niistä käydään paljon julkista keskustelua. On myös muita välittävää toimintaa tekeviä yrityksiä, jotka käyttävät digitaalisia alustoja saattaakseen yhteen palvelun ostajat ja tarjoajat. Sehän on perusajatus näillä lähettipalveluilla ja kyytipalveluilla esimerkiksi. Ja kun me mietitään, että mikä kaikki on alustatyötä, niin me voidaan sitten katsoa vähän laajemmin sitä, missä työssä alustat ovat mahdollisia. Ja asiantuntijatyö on yksi tyypillinen alue, jossa alustat luovat mahdollisuuksia sille, että miten omaa asiantuntemusta tai erityisosaamista voidaan myydä. Ollaanko aina saman yrityksen palveluksessa, ollaanko yrityksen palveluksessa, joka myy sitä asiantuntemusta alustoilla vai toimitaanko itse yrittäjämäisesti oman asiantuntijuuden myyjänä vaikkapa kansainvälisillä alustoilla. Eli kaikki nämä mahtuvat siihen alustatyön moninaisuuteen ja ovat myös niitä uusia muotoja, jotka ovat tutkimuksellisesti äärimmäisen kiinnostavia, joita itsekin olemme tässä meidän hankkeessamme tutkineet.

Eero: Kyllä. Onko teille noussut esille alustatöitä, jotka on tällaisia, voisiko sanoa korkeampaa asiantuntijatyötä vaativaa tai korkean jalostusarvon työtä? Koska tosiaan me tunnemme nämä Uber-kuskit ja se on tärkeää työtä, mutta onko semmoista työtä, joka koskettaa tällaisia korkeaa asiantuntijajuutta?

Anne: Kyllä vaan. Me teimme yhden tutkimuksen Upwork-nimisen kansainvälisen globaalien yritysten alustatyötä myyvistä työntekijöistä Suomessa. Ne, jotka olivat rekisteröityneet Suomeen. Meitä erityisesti kiinnosti katsoa keitä he ovat, minkälaista osaamista heillä on, minkälainen tutkinto, miten paljon he ansaitsevat alustoilla ja miten he kilpailevat omalla osaamisellaan. Upwork oli monelle lisäansainnan muoto. Eli sieltä tyypillisesti ansaittiin lisärahoitusta omiin kuluihin. Ja hyvin harvalle se oli ainut työllistymisen muoto. Ja voin kertoa siitä vähän enemmän, minkä takia näin ei ollut. Asiantuntijat, jotka myyvät omaa osaamistaan kansainvälisillä alustoilla, globaaleilla alustoilla, niin ovat yksi monien joukossa. Ja oman osaamisen myyminen globaaleilla alustoilla vaatii hyvin paljon työtä, se vaatii oman brändin kehittämistä, oman osaamisen kiillottamista. Se vaatii sitä, että on valmis olemaan vaikkapa hereillä keskellä yötä, kun työn tarjoajat tulevat alustoille. Eli tilanne on hyvin erilainen verrattuna tyypilliseen asiantuntijatyöhön, jossa asiantuntemus on tunnistettu ja asiantuntemusta myydään pysyvässä palkkатыössä tai määräaikaissa palkkатыössä. Alustatyö tässä mielessä vaatii myöskin asiantuntijoilta huomattavasti enemmän. Ja kun puhutaan globaaleista markkinoista, niin hinnan asetanta on tietenkin yksi kysymys, joka sitoo alustatyöntekijöitä sitten paikallisesti. On vaikea kilpailla alustoilla asiantuntemuksellaan henkilöiden kanssa, joiden elinkustannukset omassa maassa ovat huomattavasti alhaisemmat kuin esimerkiksi Suomessa. Eli tässä mielessä alustatyö, vaikkakin globaalia, niin se sitoutuu kuitenkin sitten työntekijän omaan kotimaahan ja niihin elinkustannuksiin, joita sitten sillä alustatyöllä ja sen saamalla korvauksella pyritään sitten kattamaan.

Eero: Puhuttiin näistä työmarkkinarakenteista, ja siellä löytyy varmaan alustoja mahdollistavia ja haittaavia tai sanotaan estäviä rakenteita, niin muuttaako mielestäsi tämä alustatyö tai alustamaisuus näitä työmarkkinoiden rakenteita, jos katsotaan vähän pidemmälle välille? Vai pysyykö meillä tämä sama palkkатыö ja työmarkkinarakennemalli?

Anne: Hyvä kysymys muuttaako ja millä aikavälillä. Uskoisin, että alustatyö nimenomaan haastaa näitä määrittelyitä. Jo nyt tiedetään, että esimerkiksi työaikalainsäädännössä on pohdittu tätä palkkatyön ja yrittäjätöiden välistä rajankäyntiä juuri alustatyön kysymysten vuoksi. Koska kukaan ei kysy asiantuntijalta, milloin teet työn. Pääasia, että työ on tehty. Kuitenkin työsuhteeseen liittyvät tietynlaiset työnantajat veloitteet ja määrittelyt sille, milloin työ pitää tehdä, esimerkiksi jos puhutaan työajasta. Eli alustatyö haastaa kyllä näitä työmarkkinoiden määrittelyitä, joita käytetään. Ja se myöskin osittain niitä vähän rikkoo. Ja toivottavasti yhteisymmärryksessä, sanotaanko niin. Ehkä se on tällaisen pohjoismaisen mallin vahvuus. Eli kyllä alustatyö muuttaa. Mutta ei suinkaan niin, että palkkatyön merkitys vähenee, koska me olemme rakentuneet tietynlaiseksi palkkatyöyhteiskunnaksi. Ja me tiedämme, että yrittäjyys kasvaa, mutta mikä siitä on pysyvää yrittäjyyttä. Alustatyö ei ehkä ole rakentamassa sellaista pysyvää yrittäjyyttä, vaan se tapahtuu nimenomaan innovaatioiden kautta.

Eero: Kiinnostavia havaintoja. Tästä voisin ottaa tämmöisen vähän yhteiskunnallisemman näkökulman nyt seuraavaksi ja kysyä, että onko tämä alustatyö sitten reilua? Ja vaatiiko tämä julkiselta vallalta uudenlaista lähtökohtaa tai sääntelyä kuin aikaisemmat työn muodot?

Anne: Tässä taas meidän pitää miettiä sitä alustatyötä suhteessa siihen paikkaan. Vaikka alustatyö periaatteessa on globaalia, se kuitenkin aina rakentuu jossakin. Jossakin on se asiantuntija tai ruokalahetti, joka tekee sitä työtään. Ja niissä paikallisissa olosuhteissa sitä reiluuttakin on keskeistä tarkastella. Alustatyö, kuten sanoin, herättää kysymyksiä määrittelyiden osalta. Ja silloin, kun reiluus siinä paikallisessa toimintaympäristössä asettuu kysymyksenalaiseksi, niin täytyy muistaa, että myöskin se alustayritys kärsii. Sen imagohan on rakentunut täysin toimiville algoritmeille ja niille voisiko sanoa brändin luomisen keinoille, joita digitaalinen yritystoiminta mahdollistaa. Mutta se myöskin voi tuhoutua aika pian. Eli tässä mielessä reiluus on vähän tämmöinen kaksisuuntainen kanava. Jos asiakkaat kokevat, että lähettipalvelu ei oikein pidä huolta työntekijöistään tai näistä yrittäjistä, jotka ovat lähettejä, niin voihan olla, että kilpaileva yritys saa siitä itselleen markkinaedun. Eli myös yritykset asettuvat tässä tämän reiluuden arvioinnin kohteeksi. Ja tämä onkin iso kysymys monessa paikassa, jossa esimerkiksi kilpailevia alustoja on toiminut. Ja tiedämme, että heikommin toimivat yritykset tai ne, jotka eivät ole pitäneet huolta vaikkapa yrittäjinä toimivista alustatyöntekijöistä, niin ovat sitten kärsineet siitä. Eli myös kuluttajien valta on yllättävän paljon kasvanut alustatalouden myötä ja määrittää uudella tavalla sitä alustatyön reiluutta. Eli enää ei olekaan kysymys siitä työsuorituksesta, vaan myöskin siitä, miltä se näyttää ulospäin alustoilla.

Eero: Ei ole varmaan väärin sanoa, että alustatalous on tulevaisuutta ja myös Suomelle erittäin tärkeä mahdollisuus ja osa-alue. Niin mikä on Anne Kovalaisen viesti esimerkiksi poliitikoille, kuntapäätäjille, ministeriöiden henkilöstölle, jotka valmistelevat sääntelyä tai alustatalouden hyötyjen käyttöönottoa? Mitä haluaisit heille sanoa?

Anne: On keskeistä oivaltaa se, että alustatalous ei ole yksi. Se ei ole lähettipalvelut tai kuljetuspalvelut pelkästään. Vaan alustatalous on yritysten ja myös julkisen sektorin toimintamalli tulevaisuudessa. Se liittyy siihen, että digitalisaatio on kasvanut, kehittynyt ja monimuotoistunut. Ja alustoista tulee toimintamalli ja muoto. Me nytkin käytämme alustoja, kun me puhumme Zoomin kautta toisillemme. Ja se, millä tavalla me käytämme hyväksi alustoja, miten me kytkemme siihen työn tekemisen uudet muodot niin, että se hyödyttää kaikkia, on aivan äärimmäisen tärkeää. Eli kysymys ei ole ihan mustavalkoinen, vaan se on monipuolinen ja ennen kaikkea se liittyy siihen, miten Suomi rakentaa tulevaisuuttaan niin, että se pystyy luomaan lisäarvoa korkean teknologian ja korkean osaamisen yhteiskuntana.

Eero: Kiitos, professori Anne Kovalainen. Jatketaan alustoilla työn tekemistä.

Anne: Kiitos.

[rauhallista elektronista musiikkia alkaa soimaan taustalla]

Naisääni: Palaamme studioon, jossa seuranamme ovat Juha Mykkänen, yksi Woltin perustajista, sekä työministerin erityisavustaja Jenni Karjalainen. Alustatyö perustuu uudenvuoden liike-toimintamalleihin, mutta pystytäänkö sitä säätämään vahingoittamatta uusien innovaatioiden syntyä?

[musiikki vaimenee]

Juhani: Lähtisin itse ratkomaan tätä tilannetta, mä yleensä pyrin aina pilkkomaan jotain ongelmaa vähän osiin, että mitäs tässä nyt oikeastaan halutaankaan saada aikaan. Ja jos lähtökohta on se, että halutaan parantaa ihmisten asemaa, ketkä tekee alustatyötä, niin siitä on varmaan kaikki samaa mieltä, että nykytilanne ei ole hyvä. Woltin mielestä ei missään nimessä ole hyvä tilanne, että on tällaista epäselvyyttä. Ensinnäkin on ihan kamala tilanne, että ei ole oikeusvarmuutta. Ei meille, eikä läheteille. Tämä työneuvoston lausuntomalli on esimerkki tilanteesta, että työneuvosto nyt päätti yksinkertaisesti lausua, että kyseessä on työsuhte. Ja minä olin henkilökohtaisesti aivan helvetin yllätynyt, kun mä luin se lausunnon. Koska mä olen aika perehtynyt tähän työoikeusjuridiikkaan tässä viimeisen kuuden, seitsemän vuoden aikana itsekin sekä Suomessa että yli 20 muussa maassa. Ja mä olin aika varma, että siitä tulee lausunto, että kyse on yrittäjäsuhteesta, koska se työ on järjestetty hyvin yrittäjäsuhteisesti. Jos sitä ihmisten asemaa halutaan parantaa, niin mun mielestä sitä voidaan parantaa kahdella tavalla. Parannetaan sitä siellä itsensätyöllistäjien puolella eli parannetaan ihmisten turvaverkkoja, kun he toimii yrittäjänä. Toinen vaihtoehto on se, että tehdään siitä työsuhteisesta työn tekemisen tavasta sellaista, että se ei ole niin jäykkää kuin se nyt on. Jos työsuhteessa olisi mahdollista työllistää ihmiset sillä tavalla, että me voitaisiin maksaa aivan puhtaasti per keikka ja ihminen voisi päättää täysin itse milloin tekee keikkoja ja ei olisi esimerkiksi tällaista asiaa, että sunnuntailta pitää maksaa automaattisesti tuplakeikkakorvaus, kun ihminen itse päättää, milloin hän tekee. Hän itse päättää tekeekö hän sunnuntaina vai maanantaina vai perjantaina. Niin ihan näillä muutoksilla jo, niin olisi huomattavasti realistisempi vaihtoehto työllistää siellä työsuhteessa ihmiset. Tämä ei ole tällä hetkellä mahdollista.

Jenni: Jos näistä kahdesta pitäisi valita, niin silloin mä kyllä kallistuisin enemmän tähän yrittäjien turvan vahvistamiseen. Kun nyt kuitenkin, no meillähän ei ole mitään kattavia tilastojakaan siitä, että kuinka paljon nyt alustatyötä tehdään. Mutta siis, että se on vielä toistaiseksi varsin marginaalinen ilmiö, ei puhuta edes täydestä prosentista, kun mietitään työvoimaa, vaan että se on joitain promilleja. Ja nämäkin on tällaisia suunnilleen arvioita. Niin sitten, jos me lähettäisiin työsopimuslakia ja työsuhdetta rukkaamaan joustavampaan suuntaan, niin me sitten siinä samalla räjäytettäisiin nämä kaikki niin sanotut perinteiset työmarkkinat, mikä kuitenkin on vielä se työnteon valtavirta. Mutta joo, tuosta on helppo olla Juhaniin kanssa samaa mieltä, että pitäisi olla oikeusvarmuus. Ja tämä on kestävätilanne kaikille osapuolille, että ei ole käsitystä siitä, että missä tarkalleen ottaen juridisesti seistään.

Eero: Mä voisin vielä ottaa tämmöisen, mulla on tässä ehkä etuoikeus saada vähän tarkastella tätä politiikan tai yrittäjyyden ulkopuolelta. Ja jos miettii tätä laajemmassa kontekstissa, niin tämmöinen palkkatyömalli ja sen instituutiot, mitä siihen kehittyi sitä säätelemään, niin kuin ammattiyhdistysliikkeet ja vastaavat työmarkkinalainsäädännöt ja työturvot, niin ne on tietyn teknologistaloudellisen ympäristön tuotteita. Ne syntyi siellä teollisen vallankumouksen, teollistumisen myötä. Ja ne on ollut hyvin tärkeitä instituutioita säätelemään työntekoa ja työturvaa. Ja siitä varmaan kukaan ei ole hirveästi eri mieltä. Ja nyt me eletään tavallaan tämmöistä toisenlaista muutosta, mitä ehkä ei huomaa täysin vielä, mutta se on tämä niin sanottu digitaalinen vallankumous tai neljäs teollinen vallankumous. Ja tämä alustatyö ja mitä Woltkin tekee maailmalla, niin se on osa tämän digitaalisen teknologian ja tämän uuden teknologisen ympäristön mahdollistamaa toimintaa. Ja siinä pitää ehkä huomioida se, että digitaalisuus on jo läsnä ja se kiihtyy jatkuvasti. Eli se, että uusien työmuotojen mahdollistaminen on eri asia kuin näiden uusien työmuotojen haitallisten vaikutusten sääntely. Ja siinä määrin ehkä just tämän politiikan puolellakin toivoo, että näkisi sen pidemmän aikavälin näkemyksen siinä. Se liittyy nimenomaan innovaatiopolitiikkaan, mutta myös yleensä tämmöiseen teollisuus- ja elinkeinopolitiikkaan. Eli katsotaan sitä, että mihin suuntaan tämä meidän talous ja teknologia on menossa ja pyritään mahdollistamaan siinä ne uudet hyvät puolet, mutta sitten säätelemään niitä huonoja puolia.

William: Miten Suomi toimintaympäristönä vertautuu, ei nyt kaikkiin muihin maihin, mutta löytyykö jotain toisia ääripäitä huonompaan suuntaan ja mahdollisesti parempaan suuntaan?

Juhani: Suomi on mun mielestä ihan hyvä. Wolt on suomalainen yritys, mä olen itse suomalaisen hyvinvointivaltion kasvatti. Ja se systeemi, mikä meillä täällä toimii, että oikeasti pidetään kaikista huolta ja toimitaan pienemmän ehdoilla, niin on ihan hiton hyvä systeemi. Ja se, että siitä tulee se, että jos se joskus jollekin yritykselle aiheuttaa jotakin, että joku kasvu on vähän jäykempää, niin se on tosi pieni hinta siitä maksaa, miten hyvä maa tämä on asua. Se, mikä musta on tärkeää tässä keskustelussa, olisi se, vielä tuohon aiempaan viitaten, että olisi hieno, tässäkin on meillä linjoilla tämmöisiä, voisi ehkä ajatella jossain määrin puolueettomia tahoja. Meillä on ihmisiä, jotka oikeasti on kiinnostuneita vaikka alustatyöstä tai jotain muuta vastaavaa. Niin me kaivattaisiin lisää tähän keskusteluun puolueettomia äänenpajoja, jotka pyrkii löytämään kokonaisvaltaisesti hyviä ja reiluja ratkaisuita. Kun nyt se ongelma on se, että meillä on tällä hetkellä täällä, kun Juhani from Wolt puhuu täällä nyt jotain, niin mitä tahansa mä sanon, niin se ei ole ikinä hirveän uskottavaa. Koska aina joku voi ajatella, että no sä omistat tuosta firmasta palasen, sulla on intressejä, sä haluat vaan tehdä rahaa tai jotain. Jolloin tavallaan mun sanomisilla ei ole väliä. Voin kertoa, näyttää teille meidän lähettien tyytyväisyyslukuja. On kasa ihmisiä, jotka ei usko, ne ajattelee, että me kirjaimellisesti valehdellaan niistä luvuista tai ne on kysytty väärin tai jotain muuta vastaavaa. Mutta sitten se ongelma on se, että siellä toisella puolella on ay-liike. Ay-liikkeen historiatausta on kuitenkin se, että heidän tehtävänsä, he kirjaimellisesti, heillä taas maksetaan palkkaa siitä, että he ajaa tiettyjä asioita, tiettyjä intressejä, tiettyjen ryhmien etuja.

Jenni: Tämä on justiinsa, että tässä on risteäviä intressejä ja sitten näitä risteäviä diskursseja. Että välillä kanssa vähän puhutaan aidasta ja aidan seipäistä. Ja ilmiö on tosi laaja. Että sitten, kun sitä pankkipäisesti katsoo yhdestä nurkasta, niin jää aika paljon näkemättä. Ja siitä mä annan kyllä Juhaniin ja Woltille pisteitä, että vaikka suhtauduttaisiinkin epäluuloisesti eri kentillä, niin se on mun mielestä tosi arvokasta ja tärkeää, että hakeutuu siis keskusteluun justiinsa ay-liikkeen kanssa. Ja kyllä mä olen ymmärtänyt, että sielläkin ollaan oltu tyytyväisiä, että ylipäättään on vuoropuhelua. Sillein se ymmärrys lisääntyy. Ja toivottavasti löydetään sitten niitä ratkaisujakin.

Eero: Se, mitä mä haluaisin tuoda esille tässä reiluudessa on se, että se on eri asia sanoa, että onko liiketoimintamalli reilu kuin se, että onko reilu lainsäädännön näkökulmasta. Eli jos yrityksillä on samat säännöt eli ne noudattaa samoja sääntöjä, samaa lainsäädäntöä, niin silloinhan liiketoimintamalli voi olla mikä tahansa. Itse asiassa sen pitääkin olla tavallaan epäreilu kilpailijoille, koska siitä liiketoimintamallista se kilpailuetu tulee. Eli se liiketoimintamallin reiluus on eri asia kuin sen lainsäädännön reiluus suhteessa yritykseen.

Jenni: Niin, että pitää olla level playing field ja sitten...

Eero: Joo. Mutta sen jälkeen sitten voi tehdä mitä vaan, että saadaan sitä kilpailuetua suhteessa...

Jenni: Kyllä.

Eero: ...muihin yrityksiin.

Jenni: Ja nyt me ollaan siis tilanteessa, että kukaan ei oikein tiedä, että mikä se playing field tarkalleen ottaen on. Ja sehän on tässä haaste.

William: Niin. Tuntuu, että yhteenvetona tahotilaa löytyy ainakin tiettyjen osapuolten välillä, mutta se vaatii nyt jotenkin vielä lisää jumppailua. Ja lisää ymmärrystä ehkä vielä entisestään tästä. Mutta kyllähän tämä tuntuu todella kriittiseltä asialta ratkaista. Ei nyt pelkästään Woltin näkökulmasta, vaan ylipäänsä tulevaisuuden työn kannalta. Että ei varmaan tämä alustatyö tai tämmöinen jollain tämmöisellä välistatuksella tehtävä duuni, niin tuskin se tässä vähenee minnekään,

päinvastoin, jos tietyt työtrendit voimistuu tässä. Niin tuntuu, että tämä pitäisi olla kaikkien intresseissä mahdollisimman pian löytää se ratkaisu siihen kyllä.

Jenni: Niin ja eikä tässä varmaan, siis valmistahan tässä ei tule koskaan. Siis se. Ja nyky maailmassa, se varmasti aina on ollut niin, mutta että eihän nyt mikään ole pysyvää kuin muutos. Että sellaista on turha odottaa, että meille tulee joku lopullinen ratkaisu ja sitten emme palaa alustatyön problematiikan äärelle enää koskaan. Että totta kai, eihän me pystytä edes ennustamaan, että mihin tämä ilmiö kehittyy.

William: Niin, sittenhän me sorrutaan siihen samaan ongelmaan tai jäykkyyteen, mikä meidän nyky lainsäädännössäkin on jo. Että varmasti tämä on semmoinen elävä asia.

Juhani: Voi kun ongelma olisikin se, että millaisilla keinoilla saataisiin läpinäkyvyyttä ja reiluutta. Mutta kun me joudutaan yrityksenä tällä hetkellä tappelemaan semmoisen konkreettisen ongelman kanssa, että tuolla on 5000 lähettiä, joille oikeasti työneuvosto on nyt sanonut, että näitten pitäisi olla työsuhteessa. Ja AVI on sen takia sanonut meille, että tämä työ pitäisi järjestää työsuhteessa. Ja sitten sä katsot sinne työneuvoston lausunnon sisään, niin he on ottanut nimenomaan tämän teknisen alustan olemassaolon perusteeksi sille, että kyseessä on työsuhde. Eli me ollaan niin perustavanlaatuisen tulkintanäkemyserojen äärellä, että kun tyypillisesti tällaisessa tilanteessa, kun Jenni sanoi, että tämä on pakottavaa lainsäädäntöä, niin kuin sen kuuluukin olla. Ei saa olla sillä tavalla, että ihmiset voi vaan sopia, että sä olet yrittäjä, jos sitä oikeasti järjestetään työsuhteisessa työssä. Ja yleensä tällaisessa tilanteessa oikeudessa, kun on epäselvä tapaus, niin tehdään niin sanottu kokonaisarviointi. Katsotaan sen työn tosiasiallisia tunnusmerkkejä ja tehdään kokonaisarviointi siitä, että missä osassa työtä toteutuu yrittäjämäiset tunnusmerkit ja missä toteutuu työsuhdemaiset tunnusmerkit. Ja sen jälkeen päätetään, että kumpaa se oli. Ja työneuvoston mielestä tässä asiassa ei tarvinnut edes tehdä kokonaisarviointia, koska johdon ja valvonnan tunnusmerkki täyttyy. Ja se täyttyi sen takia, että Woltin ja lähettien välillä on tällainen tekninen alusta, joka on edellytys sille, että tätä työtä voidaan tehdä. Pitää olla jonkinlainen GPS-koordinaatti, missä lähetti menee. Ja pitää olla jonkinlainen supportmahdollisuus Woltin ja lähettien välillä. Niin käytännössä työneuvosto sanoo, että tämä tekninen alusta teoriassa mahdollistaa johtamisen ja valvonnan. Ja ottamatta ollenkaan kantaa siihen tai huomioimatta sitä, että Wolt ei käytä sitä johtamiseen tai valvontaan, läheteillä ei ole velvollisuutta tulla johdetuksi tai valvotuksi, niin tämä itsessään täytti johdon ja valvonnan tunnusmerkin. Ei tarvita kokonaisarviota, kyseessä on työsuhde, että saa jatkaa. Niin me ollaan niin perustavanlaatuisen ongelmien äärellä, kun meillä tulee tällaisia tulkintoja, että sitten siinä yrität miettiä, että miten sä saat alustan kautta läpinäkyvyyttä ja reiluutta. Niin on se, että voitaisiinko ensin näistä ihan perusasioista päästä sopuun, että tosi haastava tilanne. Että se lausunto itsessään siis käytännössä, jos sitä tulkitaan tuolla tavalla noin, niin tämänkaltaista alustatyötä ei edes teoriassa voi järjestää yrittäjäsuhhteessa. Ja jos näin on, niin meillä on jännittävä tulevaisuus edessä. Jos joku jaksoi kuunnella tänne asti ja vielä miettiä, mitä päätöksiä voitaisiin tehdä asiassa, niin mä sanon neljä toivetta. Aletaan sääntelemään alustatyötä sektorikohtaisesti, varmistetaan, että siellä työntekijöillä on vapaus päättää mille yritykselle tekee ja millä ajalla, voi hyväksyä ja hylätä toimeksiantoja. Annetaan meidän kaltaisille yrityksille mahdollisuus tarjota erilaisia turvaverkkoja, kuten vakuutuksia ja muita ilman, että se nostaa riskiä, että meidät tulkitaan työnantajiksi. Annetaan läheteille oikeus järjestäytyä. Ei yhtä vahvasti kuin mitä työsuhteiset, koska he ei työsuhteisia ole, mutta kuitenkin oikeus järjestäytyä. Ja vielä vikana, jos saataisiin bonuksena, että meidän kaltainen yritys voisi palkkiota maksaessaan tilittää siitä jonkun tietyn osuuden jonnekin YEL-henkiseen kassaan, jolla voitaisiin hoitaa näitten itsetyöllistäjien turvaverkot kuntoon. Niin tuo voisi olla sellainen resepti, millä päästäisiin tosi pitkälle. Saataisiin ihmisten asemaa paremmaksi eikä tarvitsisi koskea työsuhdelainsäädäntöön.

William: Erittäin hyvä. Kiitoksia kaikille.

Jenni: Kiitokset.

Eero: Kiitos.

Juhani: Kiitos paljon.

[rauhallista elektronista musiikkia alkaa soimaan taustalla]

Naisääni: Kuuntelit Alustatalouden faktat ja myytit -podcastia. Tämä oli ensimmäisen kauden neljäs jakso. Seuraavassa jaksossa puhumme siitä, kenen rooli on hyvän luominen kansalle alustatalouden avulla. Jos pidit tästä ohjelmasta, muista seurata podcastia Spotifyssa tai tilaa ja arvostele ohjelma Apple Podcastissa, niin muutkin löytävät ohjelman pariin.

[musiikki vaimenee]